

The background of the book cover is a gradient from light orange at the top to a darker, reddish-orange at the bottom. Overlaid on this background is a pattern of interlocking chain links. Some links are a bright cyan color, while others are a lighter, pinkish-orange color, creating a layered, textured effect.

Liisa Rantasaari

**NIILISALON
PERHEEN
MONET
MUTKAT**

Niilialon perheen monet mutkat

© 2021 Liisa Rantasaari

Taitto ja kansi: Books on Demand

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-5761-1

Niilialon perheen monet mutkat

Peräkammarista kuului parkaisu. Isäntä tiesi, että lapsi on syntynyt. Lököpöksyissä ja pitkävartisissa nahkasaappaissa astui tuleva isä peräkammariin. Iso avain kääntyi avaimenreiässä ja ovi narahti saranoillaan oven auetessa. Aikaa nähnyt lapsenpäästäjä nainen tuli ulos kammarista, huutava lapsi käsivarillaan. ”Tyttö tulla tupsahti, mutta niin pieni ja heiveröinen näyttää olevan. Tämä pitää lähteä viemään sairaalaan.” ”Onko isäntä hevosineen valmiina lähtöön, koska aikaa ei ole tuhlattavaksi?” Nainen virkkoi samaan hengenvetoon. Tuore Niilon-isä kääntyi oitis kannoillaan ja lähtee hevosta varustamaan lähtökuntoon. ”Vain pieni ja heiveröinen,” mutisee ja tönii hevosta. Sikeitä uniaan vetelevä hevonen nousee koivilleen ja isäntä ohjaa menopelin kuistin eteen. Emäntä on lapsineen valmisteltu sairaala matkaan ja niin he astuvat kirkkorekeen.

Hiljaisen verkkaisesti puhumattomana Niilo kääntyy kapealle metsätielle, ja hevonen mennä puksuttaa kohti kaupunkia. Imatran kaupunki on etäällä. Tie mutkittelee ja lumisohjoinen hiekkatie natisee jalasten alla. Matka taittuu eteenpäin, Niilon ohjastaessa hevostaan kieli keskellä suuta. Kyydissä on arvokas lasti, vaimo ja lapsi. Lapsi hiljaa inisee Alman sylissä. Vällyihin peitettynä lapsi pysyy lämpimänä. Useaan otteeseen pitää pysähtyä matkan varrella, märkä sohjo tarttuu reen jalaksiin, hidastaen menoa.

Tumma marraskuinen yö alkaa hitaasti valjeta. Lumisade hellittää vähitellen. Kaupungin valot kajastavat etäällä. Äkkiä kova parkaisu täyttää tienoon, lapsi huutaa kurkku suorana. Niilo säpsähtää kauhusta, lapsen itkua hän ei ollut aiemmin kuullut... niin ei oman lapsen. ”Mikä sen nyt tuli, kun tuollaisen äänen ilmoille päästi?” Hän hätääntyi. ”Nälkäänsä itkee,” Alma sanoo äidillisen rauhallisesti. Hän kaivaa kuvettaan ja ensimmäinen leipäpala otetaan esiin. Lapsi parkuu ja parkuu, ”ei ota kiinni,” parahtaa Alma. Hiljaisuus laskeutuu ja Niilo ajaa eteenpäin.

Kaupungin valot tulevat lähemmäksi, sekä liikenne lisääntyy, kaupunki on kuin suuri kivilaatikko läjä. Sairaalan opaste on selkeästi sisääntulo tien vieressä, jotenka ensikertalaisenkin on helppo mennä sairaalaan. Niilo tarvitsi apua. Hän huokaisi helpotuksesta, päästyään sairaalan pääoven eteen.

Alma kömpii reestä puolivelitto lapsi kainalossaan. Hoitaja tulee nuorta perhettä vastaan. ”Mitäs apua te tarvitsette?” Kysyy hoitaja. ”Lapsi ei syö rintaa,” Alma sanoo. Hoitaja opastaa nuorta perhettä eteenpäin. Niilo päättää jäädä odotusaulaan, häntä eivät naisten asiat kiinnosta. Hän ottaa karvahatun pois päästään. Huokaisee syvään ja rykäisten kuuluvasti. Ojentaa selkensä puupenkkiä vasten ja hetken miettii tapahtumia. Kuluu tovi ja kuorsausten äänet kuuluvat aulasta, uni oli voittanut nuoren isän.

Vauva lasketaan ensin vaakaan, se loksahtaa tyhjää, viisari heijaa levottomasti. Hoitaja tuijottaa lukemia pitkään ja sanoo Almalle, ”kovin on kevyt vauva. Painoa ei ole kuin sokeritopan verran. Pienen pieni on. Hänet on laitettava nyt kasvaamaan lämpökaappiin ja annetaan happea ja ruokaa letkulla. Sitä ennen on hänet kastettava. Oletteko miettineet nimen jo valmiiksi?” Hoitaja kysyy. ”Nimen valmiiksi, enhän minä sitä ole miettinyt,” Alma sanoo ääni väristen. ”Keksikää nimi mahdollisimman pian, aikaa ei ole nyt hukattavaksi”, hoitaja sanoo topakkana.

”Laitetaan nimeksi Ulpu Unelma,” Alma virkkoi hätäisesti ”Entä, mikä on sukunimenne?” Jatkaa hoitaja. ”Niilialo, on sukunimi,” vastaa Alma. Hoitaja kastaa nopeasti hätäkasteella, Ulpu Unelma Niilialon. Hän laittaa kiireesti Ulpun lämpö-happikaappiin, sekä sulkee sen luukut. ”Kuinka pitkään Ulpu on tässä laatikossa?” Kysyy Alma. ”Yksi, kaksi, ehkä kolme tuntia,” vastaa hoitaja hiljaa. ”Niinkö pian saan lapsen kotiin?” Alma kysyy. ”Ei, todennäköinen elinikä on noissa luettelemissani tunneissa,” hoitaja vastaa. Alma parahtaa itkuun.

”Saatte lähteä miehene luokse aulaan ja vietätte aikaanne siellä tuon kolmisen tuntia sitten kerromme teille lisää,” ohjeistaa hoitaja Almaa.

Lumimyräkkä on laantunut, valkoinen lumi peittää kadut. Lapiomiehet avaavat katuja lumesta. Ihmiset vaeltavat, kuka minnekin. Aamu on vielä varhainen. Sairaalan aulassa liikkuu ihmisiä, kiire tuntuu kaikilla olevan, askeleet käyvät nopeaan. Hoitajat mennä pyyhältävät tärkeän näköisinä huoneisiin. Potilaita huudellaan aulasta sisään. Ambulanssi ujeltaa pillit ulvoen pääoven eteen. Paareilla kannetaan miestä, joka örisee omituista örinää. Hänet kannetaan läpi odotustilan ja ääni hiljalleen vaimenee.

Instrumentit pitävät omaa kilinäänsä. Sairaala elää kiireistä elämäänsä. Ihmisille tapahtuu, tapaukset tuodaan sairaalaan. Jos seinät voisivat kertoa näkemänsä, niillä olisi varmasti paljon kerrottavaa.

Alma menee Niilon viereen istumaan ja tämä herää sikeästä unestaan. ”Niilo, meidän vauvalle annettiin hätäkaste, oli keksittävä nopeasti nimi. En keksinyt muuta kuin Ulpu Unelman, sopiiko se mielestäsi lapsen nimeksi, Niilo?” Alma voihtii miehelleen. ”Käyhän tuo, nimi kuin nimi, miksi sitä nyt niin hätäisesti piti kastaa?” Utelee Niilo. ”En minä muuta tiedä, mutta hoitaja luetteli yksi, kaksi, korkeintaan kolme tuntia,” Alma selitti Niilolle. Niilo hieroi leukaperäänsä, rykäisi tavaliseen tapaansa. Näin hän teki aina tahtoessaan sanoa jotakin hyvin tärkeää.

Katsoi Almaan ja sanoi: ”Jospa siitä ei tule eläjää.”

Niilo vilkaisi seinällä raksuttavaa roomalaisilla numeroilla koristeltua kelloa. ”Nythän tuo kolme tuntia on kulunut. Miten pitkään meitä tässä istuttavat?” Alma ei kuullut miehensä kysymystä, hän oli uppoutunut tarkistelemaan suuren maailman maisemia. Alman katse kiersi ympäri aulaa, katossa olevat lam-

put kiinnostivat. Katse viipyi lampuissa pitkään. Seinällä oli muotokuvia, niitä piti päästä läheltä katsomaan. Maalaisille oli kaupungin sairaala ihmeellinen paikka. Varsinkin ensimmäistä kertaa siellä olevalle. Tutkittavaa oli liiaksi.

Kukkia oli aseteltu koristamaan ankeaa tilaa. Iso paksulehtinen viikuri oli jämerässä purkissa. Toisella puolella rehotti anopinkieli pitkänä. Alma käveli kukkien luokse ja pyyhkäisi sormellaan lehteä ja huudahti kuuluvasti: ”Eivätkö pölyjä osaa pyyhkiä lehdistä?” Peikonlehti olisi tarvinnut isomman ruukun.” Alma ymmärsi kukista enemmän kuin osasi arvatakaan.

Hoitaja käveli pitkän käytävän päässä. Hänen askeleensa lähestyivät kohti Almaa. Vilunväristys puistatti hänen olemusta. Tuntui jaloista menneen voimat. Heikotti kummasti. Hän muisti miksi he olivat nyt sairaalassa. Hoitaja olikin jo vieressä ja Alma tuntui kalpenevan pelosta. ”Mitähän minulle tuo hoitaja sanoo?” Hän ajatteli hätäisesti. Samassa Niilokin oli nähnyt hoitajan ja lähti vaimonsa luokse uutisia kuulemaan. Niilo oli mies, joka ei pienistä hätkähdä, koska olihan hän elänyt jo poikasena sota-aikaa ja nähnyt monenlaista kurjuutta.

Hän ajatteli, ”ettei pahemmin käy kuin sallitaan.” Hoitaja alkoi kertoa: ”Hyvä Niilialon pariskunta. Minulla on iloisia uutisia kerrottavana. Pahin on ohitse. Vauvanne Ulpu on edelleen elossa ja todennäköisesti selviää elämälle. Saatte nyt lähteä kotiin ja saatte tulla katsomaan lastanne vierastuntien aikana. Hoidamme lastanne täällä, niin pitkään kuin on tarpeen. Näkemiin.” Hoitaja sanoi kätellen tuoreita vanhempia.

Alma ja Niilo lähtivät kävelemään hevosen luokse, joka oli sidottuna sairaalan oven edessä olevaan paaluun. Ulpu jäi sairaalahoitoon.

Marraskuu meni menojaan. Alma kävi sairaalassa silloin kuin töiltään ehti. Niilo kävi metsätöissä, rypi suksilla umpihangessa ja teki pitkää päivää. Pimeästä pimeään teki töitä. Joulu juh-

littiin tavanomaisin menoin. Joulun jälkeen Alma vasta tajusi lapsen olevan todellakin sairaalassa. Hän ei ollut saanut vielä kokea äitiyden onnea kuin sen hetken reessä sairaalaan mennessä. Niilo ei ollut saanut pitää pienokaista sylissään, suru oli kummallakin. Paljoa siitä ei keskenään keskusteltu, surumielisyys oli nuoren kodin yllä.

Tammikuun pakkaset paukkuivat, kireä pakkaslumi narskui kenkien alla. Käveleminen rautatieasemalle kävi kuntolenkistä. Junalla pääsi sairaalaan parhaiten, eikä tarvinnut Niiloa vaivata hevosineen kaupunkiin. Juna kulki nopeammin kuin pattipolvinen hevonen. Sairaalakäynnit olivat tulleet tavaksi. Katsellessa Ulpu, Alma mietti: ”Hitaasti lapsi kasvaa, tullee kohan terve? Eipä tohdi hoitajia vaivata kysymyksillä. Lasta ei saanut ottaa syliinkään.” Pienet silmät aukenivat ajoittain pieniksi viiruiksi.

”Näkeekö hän silmillään mitään?” Monenlaisia ajatuksia risteili hänen mielessään lämpökaapin äärellä seisossa. ”Aika näyttää, jos kotiin elävänä selviää”, hän lohdutti itseään.

Tammikuu kului, helmikuussa alkoivat päivät olla valoisia. Pakkanenkin hellitti. Helmikuun lopulla hoitaja jo lupaili, että Ulpu pääsisi kotiin. Alma alkoi järjestellä kotia lasta varten. Myös Niilo omalla tavallaan järjesteli paikkoja. Hän teki puusta leluja. Lapsi saisi leikkiä isän tekemillä leluilla. Nuorenparin elämään alkoi tulla normaalia iloa. Lapsi saapuisi kotiin. Hymy viiipyi pidempään heidän kasvoillaan. Vihdoin tuli sairaalasta kirje, siihen oli merkittynä päivä, milloin lapsen saa hakea kotiin. Se oli suuren muutoksen päivä Niilisalon perheessä.

Tuona päivänä, helmikuun viimeisenä Niilo laittoi hevosensa taas ajokuntoon. Hän puki paremmat sarkahousut ylleen ja jalkaansa lapikkaat. Isän tuli olla siisti. Alma myös puki päälleen parastaan. Kirkkomekko sai ansaitun tehtävän samoin kirkkohuivi. Huopikkaat olivat vielä hyvä olla, koska pakkasta oli napakasti. Suojasta ei ollut tietoaakaan.

Jännitys kutitteli vatsassa heidän körötellessä kohti sairaalaan.

Niilosalon esikoinen oli tulossa kotiin. ”Mitenkähän selvittää?” Kumpikin mietti tahollaan. Uusi elämänjakso oli alussa. Matka taittui nopeaan. Hevonen laukkasi kuin tietääkseen uuden tuloikkaan tulosta jotakin.

Raskaan sairaalan oven sai Niilo rivakasti auki. Samalla aukaisulla tunkeili toisiakin menijöitä ovesta sisään. ”Ettekö te paakapää ymmärrä, että ovissa kuljetaan jonossa, eikä ryntäillä,” ärisi Niilo menijöille. Jokaisen katseet kääntyivät Almaan ja Niiloon. Paheksuvat katseet säkenöivät. Askeleet kumisivat kivilattialla. Kaiku vastasi takaisin samaan tahtiin.

Ovessa luki. Teho-hoito osasto. Niilo kiskaisi oven auki ja meni sisään. Alma tuli perästä. ”Saimme täältä kirjeen, että meidän Ulpu pääsee tänään kotiin,” Niilo selitti kuuluvalla äänellä hoitajalle. ”Nimi on Niilisalo,” hän täräytti hoitajalle kuin pyssyn suusta. ”Ai, jaha, siis Ulpu – vauvan vanhemmat olette,” hoitaja täsmensi. ”Juu, niin olemme, missä Ulpu on?” Niilo ja Alma sanoivat yhteen ääneen.

Hoitajista toinen työvuorossa oleva oli nähnyt tulijat ja kuulut keskustelun. Hän toi Ulpun käskemättä vanhemmilleen. Alma otti tytön syliinsä, hän katseli pitkään ja hartaasti lastaan. Niilo huomasi tuijotuksen ja sanoi vaimolleen: ”Ehdimme me tuota Ulpua vielä kotonamme tarpeeksi katsoa, mitä siinä nyt tuijotat sitä. Lähdetään, onhan kaikki selvää,” Niilo jytisi hermostuneena. Hoitaja sanoi. ”Kaikki on kunnossa nyt ja lasta te tietysti osaatte hoitaa,” hoitaja rauhallisesti huikkasi vanhemmille. ”Kyllä, kyllä, osaamme ja anopilta saamme apua, jos hätä tulee,” tuumasi isä Niilo. ”Onnea matkaan teille kolmelle,” hoitaja sanoi. Ovi painautui perästä kiinni.

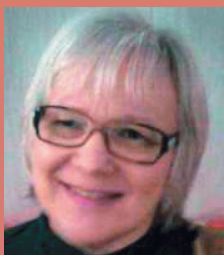
Alma, Niilo ja Ulpu vauva menivät samaa käytävää pois kuin olivat tulleetkin. Kaikki kolme olivat hiljaisia. Hevonen odotti sairaalan pihalla. Alma änkesi itsensä Ulpun kanssa rekeen. Niilo läimäytti hevosta selkään ja kotimatka alkoi. Ylpeyden kihaus käväisi kummankin päässä, he olivat vihdoin saaneet

Niilisaloon Niilon isältä peritty pieni kotitila, sijaitsee syrjäisellä Linkovaaran kylällä. Niilon vaimo Alma saa ensimmäisen lapsen, joka syntyy heikkona pienenä keskosena.

Tästä alkavat Niilisaloon perheen monet mutkat, joita yhteisen elämän edetessä tulee aina vain lisää. Perintötila ei anna leveää leipää, mutta töitä se tarjoaa riittävästi. Puute ja köykäinen köyhyys ovat läsnä.

Niilo tarvitsee usein ongelmiinsa naapurin hyviä neuvoja selvitäkseen niistä. Linkovaaran kylällä tapahtuu asioita, joita ei uskosi todeksi. Naapuritkin ovat omalaatuisia, jotenka kyläkaupan juorumylly jauhaa. Niilisaloon perhe on päivän polttavin juorunaihe, myöhemmin aiheet laajenevat toisiin naapureihin.

Linkovaaran kylän elämää seurattaessa aika ei käy pitkäksi. Monet mutkat tuntuvat ylivoimaisilta, mutta oikenevatko mutkat suoriksi? Selviääkö perhe elämän tuomista haasteista? Niilon ostama kilometrin pituinen kettinki on viimeinen keino selvittää, auttaako sekään? Elämä on täynnä yllätyksiä ja yllättävästi päättyvät Alman ja Niilon ongelmat. Draama ja komedia vuorottelevat tosielämään perustuvassa tapahtumien ketjussa. Tunteiden polveilu tarttuu ja koukuttaa kuin Niilisaloon Niilon kettinki.

LIISA RANTASAARI

Eläkkeellä oleva vaikeasti kehitysvammaisten perhehoitaja.

Harrastuksena kirjoittaminen.

Julkaissut teinistä lähtien lyriikkaa, sekä mielipidekirjoituksia paikallislehtiin.

Ylläpitää blogia.

BoD

9 789528 057611